

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 3.

President republiky T. G. MASARYK.

Štábní kapitán RICHARD WOLF:

T. G. Masaryk.

K 75. výročí jeho narozenin.

Je-li mi dopřáno při letošní slavnostní příležitosti sedmdesátých pátých narozenin presidentových vyjádřiti své myšlenky o nejvyšším veliteli naší branné moci, přiznávám se, že, ač tak činím rád a s láskou, nejsem prost obav. Neboť Masaryk je zjev tak neobyčejný, svými myšlenkami tak bohatý a svou činností tak všestranný, že jest nemožné v krátkém článku říci o něm všechno. Proto jsem se vynasnažil v osobnosti Masarykově zdůraznit ony vlastnosti, které mají být vzorem hlavně nám, vojákům. Jest to především jeho rozvaha snoubící se s předvídavým duchem při rozhodování; jakmile pak poznal, kde je pravda, jakmile se rozhodl, jeho nebojácnost a odvaha, s jakou vždy šel za cílem vytčeným. V té věci byl Masaryk naším nejlepším vojákem.

Masaryk náleží k oněm vzácným bytostem, které se vyznačují rovnováhou duše. To je základní vlastnost všech rozvážných lidí. Všechny pak ostatní vlastnosti, jimiž jej příroda obdarila, znějí souzvučně, a tento souzvuk jest vnitřní silou, které se podrobují lidé i události. Jeho rozvaha nejlépe se jeví v souladu mezi jeho myšlenkami, slovy a skutky. Jíti vždy až na kořen věci, necouvnutí před žádnou překážkou jest zákon jeho pronikavého a předvídavého ducha. Poznal-li pravdu, kráčet k ní vždy bez váhání svým pevným krokem, pln klidné odvahy, prost vší chvátavosti, staraje se málo o to, zda ho jeho okolí schvaluje, či s ním nesouhlasí. Znal vždy a zná svou odpovědnost, a proto nikdy nic nezmenšoval ani nepřeháněl. Masarykova opravdovost, za níž se skrývá vždy silný, vyrovnaný, rozvážný a předvídavý duch, podmaňuje. To je základní rys jeho vůdcovského talentu.

A jak veliká jest jeho láska k pravdě, tak samozřejmě jest jeho mravní rozhodnutí jíti a bít se za ni vášnivě, třeba i proti celému národu bez jediné obmyslné nebo zistné myšlenky, bez výtky ctižádosti. Vzpomeňme jeho prvního velikého boje v letech osmdesátých, který svedl se svým národem o rukopisy. Byl zrádcován a zlehčován, ale proti lži a zlobě bojoval neúprosně. Vzpomeňme procesu Hilsnerova r. 1899, kdy pro pravdu Masarykem hájenou zmítala nenávist proti jeho osobě celým národem, vzpomeňme jeho sporu s katechetou r. 1906, jeho boje za svobodu universit roku 1907 a za svobodné přesvědčení v aféře Wahrmondově r. 1908, vzpomeňme konečně velezrádného procesu záhřebského r. 1909 a závěrečného boje, jež svedl Masaryk r. 1911 v delegacích s hrabětem Aerenthalem o tento proces. Ne nadarmo se Masaryk učil v mládí svém kovářem. Kul pravdu na šíji hraběte Aerenthala tak statečně, až se chvěla Evropa, a od té chvíle byl Aerenthal politicky mrtev. A tak bylo vždy. Ve zmátcích života národního věděl Masaryk neklamně, čeho třeba hájit a čeho třeba se vyvarovat. A byl-li národ v pochybnostech, šel Masaryk vždy za pravdou, právem a spravedlností s důvěrou a odvahou, bez níž není lze vykonati nic prospěšného. Jest veliký ne proto, že tuto pravdu znal, vždyl ji, znali také jiní, ale že měl odvahu, že se dovedl rozhodnouti, správně rozhodnouti a vydal se za ní sám před ostatními. Byl vždy vůdcem, jedním z nejpevnějších a nejneohroženějších svého národa.

Vytýkali mu, že není dosti vlastencem a přece v hloubi jeho duše stál vždy oltář zasvěcený národu a vlasti. Masaryk miloval svůj národ, ale nikdy o své lásce a o svém vlastenectví nemluvil. Byly to pro něho posátné city, o nichž říkal: „O vlastenectví jako o modlitbě platí slova Kristova. Člověk je skrývá v komůrce své.“ Jest to jediné, co v srdci svém skrýval, co však

více dokazoval skutkem. Měl krásnou odvahu mluvit svému národu pravdu a hájili ji za cenu jakoukoli.

Správná volba rozhodnutí, rodícího se v předvídavém a pronikavém duchu Masarykově, byla však podmíněna — jak si jinak dnes ani u velkého muže, jenž má být národu vůdcem v otázkách praktických i duchovních, mysliti nelze — jeho hlubokým vzděláním. I po této stránce musí nám vojákům být světlým příkladem. Příslovečná jest jeho pracovitost a trpělivost a neobyčejná jeho houževnatost, s jakou se připoutával ke studiu, než svého ducha povznesl k takové výši všestranné učenosti. Jeho učenost nezanechala však na něm nic pedantského, nic okázalého, nýbrž jest prostá a krásná svou velikostí a opravdovostí. Jeho učenost a velikost jest přirozená, není v ní nic umělého, poněvadž velikost se nedá napodobit.

Masaryk splnil měrou vrchovatou své vůdcovské poslání v národě. Svými spisy z let devadesátých dal svému národu nejkrásnější filosofii. V nich uložil Masaryk své učení o úkolech českého národa, o jeho dějinném poslání, o prostředcích, jak toto poslání plnit, aby národ uhájil sebe i svou kulturu. Smyslem našich dějin jest idea humanitní. To znamená: nevěřit v převraty, věřit v práci a vzdělání, neznamená to však zamítati každý radikalismus, každou revoluci. Masaryk obhajoval takový radikalismus, jenž odhaloval kořeny našich ideí, jenž pronikal do základů našeho myšlení a našich zásad, který nemilosrdně potíral lež a zlobu, ale zamítal onen radikalismus, který jen z kořene vyvracel, který jen bořil, ale nestavěl. Stejně byl Masaryk přesvědčen, že národ smí dělat revoluci z pohnutek mravních, je-li ohrožena jeho hmotná nebo duchová existence. To byla filosofie, kterou dal národu. Přišel, aby provedl revoluci našich hlav i našich srdcí.

A když se rozpoutal světový požár, dovedl svým pronikavým duchem správně postihnouti situaci a vytyčil, oč našemu národu běží. Nebyl ani chvíli na rozpácích, na čí straně jest pravda a právo, a kde je místo našeho národa. Pochopil, že je čas, aby bylo sčítováno s dějinami. Po zralé úvaze přišlo rozhodnutí. A poněvadž doma nebylo možno provésti to, co správně předvídal, odešel za hranice, aby dokončil své poslání nejen diplomata, agitátora a politika, ale také organisátora, vůdce a vojáka. Masaryk stal se tvůrcem a duchovní hlavou našich legií, které se zbrání v ruce řešily problém naší revoluce. Byla to osudová chvíle, která se přihnala jako zuřivá obluda, jeho však nezabavila odvahy. Naopak. Zmnohonásobila jeho sílu, rozjasnila jeho oči, které viděly neznámé věci na rubu světové tragedie.

Masaryk jest šťastným osudem našeho národa. Jeho život je stálým hledáním pravdy, stálým hledáním stanoviska, aby věděl kam namířiti v boji zbraň. Masaryk září jako světlo majáku v moři českého života. Přišel s rozumem chladným a střízlivým, ale jeho srdce plápolalo krásnými ctnostmi. Šel životem jistě, jako by byl znal budoucnost a jako by byl věděl, že bude částí této budoucnosti. V době, kdy lidskost byla šlapána, zůstal jí věren, odešel od nás bez pochyb s vírou v srdci a vrátil se, nesa nám svobodu, květ svého dlouhého a krásného života. Přijímal svůj úkol z rukou neznámých poctivě a bez úskoků, a proto se mu stala budoucnost krásnou a sladkou. Stalo se právě to, co chtěl, aby se stalo.

Budeme-li kdy zdvihati svou zbraň jeho jménem, číňme tak vždy pro pravdu, právo a spravedlnost.